

บทวิจารณ์หนังสือ “อาเซียน รู้ไว้ ได้เปรียบแน่”

ปริชาต คงสังข์¹

หนังสือ “อาเซียน รู้ไว้ ได้เปรียบแน่” ของ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากประสบการณ์ตรงของ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการอาเซียนผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนอย่างถ่องแท้ทุกแง่มุม หนังสือเล่มนี้ผ่านการเรียบเรียงโดย สุกัญญา มกรารุช จัดจำหน่ายโดยบริษัทอมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด จัดพิมพ์ทั้งหมด 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 และ 2 จัดพิมพ์เมื่อเดือน ตุลาคม 2555 และจัดพิมพ์ครั้งที่ 3 เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2555 ลงในกระดาดสนอมสายตา มีความยาวจำนวน 185 หน้า จัดจำหน่ายในราคา 175 บาท เนื้อหาภายในเล่มแบ่งเป็น 8 ส่วน คือ 1) รู้จักอาเซียน 2) ทำไมต้องเป็นประชาคมอาเซียน 3) คู่ค้าอาเซียน 4) การเมืองและความมั่นคงอาเซียน 5) เศรษฐกิจอาเซียน 6) สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน 7) คนที่อาเซียนต้องการและ 8) จิตวิญญาณของอาเซียน เนื้อหาทั้ง 8 ส่วนนี้มีประเด็นสำคัญที่เป็นความรู้และเอื้อประโยชน์ต่อคนไทยเป็นอย่างมาก

¹ อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Corresponding author : E-mail: chaiyut8@tu.ac.th โทรศัพท์/โทรสาร 054-268-702

เนื้อหาส่วนแรก รู้จักอาเชียน ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ นำผู้อ่านไปทำความรู้จักประชาคมอาเชียน ได้อย่างน่าสนใจ โดยใช้หลักการเขียนในเชิงเปรียบเทียบ เช่น เปรียบอาเชียนเป็นคนโดยตั้งคำถามว่า “อาเชียนคือชายวัยกลางคนหรือคนหนุ่มวัยเบญจเพส” เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและติดตาม หลังจากนั้นจึงเฉลยว่า อาเชียนคือคนที่กำลังอยู่ในวัยเบญจเพสที่เริ่มมองหาโอกาสของตัวเอง เริ่มเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ ที่สำคัญอาเชียนยังต้องเผชิญกับเหตุการณ์สำคัญที่จะเกิดขึ้นในชีวิต อีกมาก ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ได้กล่าวว่า “ถ้าอาเชียนเป็นคน เขาหรือเธอจะเป็นคนวัยหนุ่มสาว พร้อมจะทะยานไปข้างหน้า แม้จะต้องต่อสู้กับข้อจำกัดและอุปสรรคในตัวเอง” (น.5)

การเปรียบอาเชียนว่าเป็นหญิงสาวที่เนื้อหอม เพราะนับตั้งแต่ก่อตั้งอาเชียนมา มีประเทศต่างๆ เข้ามารวมล้อมอยากทำความรู้จักแบบหวั่นไฉไลไม่แห้ง ซึ่งประเด็นนี้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนไทย และเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยทั่วประเทศ เพราะได้มีการอ้างคำกล่าวของ นายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งเป็นตัวแทนประเทศไทยไปประชุมที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อปี พ.ศ. 2535 โดย นายอานันท์ ปันยารชุน พูดถึงที่ประชุมว่า “ทุกมุมทุกหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของอาเชียนมาจากคนไทย” (น.12) จะเห็นได้ชัด ในช่วงปี พ.ศ. 2537-2538 ประเทศทางทวีปยุโรปหาวิธีเข้ามาทำกิจกรรมในอาเชียนมากขึ้น นายศุภชัย พานิชภักดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ลงความเห็นว่างคงไม่เหมาะสมหาก ยุโรปจะเข้ามาติดต่อกับเอเชียผ่านเวทีเอเปค จึงตกลงจัดที่ประเทศไทย

ส่วนที่ 2 ทำไมต้องเป็นประชาคมอาเชียน เป็นการอธิบายถึงเหตุผลความจำเป็นในการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเชียน โดยให้เหตุผลว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเชียนทำให้ประเทศไทย ดำรงอยู่แบบมีเพื่อนบนเวทีโลก ไม่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวอ้างว้าง ขาดที่ปรึกษา ขาดคนคอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ นอกจากนี้ ยังได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างอียูกับอาเชียน ให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยการเปรียบเทียบอียูว่าเป็นแก้วและเปรียบอาเชียนว่าเป็นวัน

ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ให้เหตุผลว่าเนื่องจากประเทศสมาชิกของอาเชียนมีความหลากหลาย ทั้งด้านขนาดพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ภาษา ศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี แต่ในความต่างก็มีความเหมือน และมีความเข้าใจในฐานะเพื่อนที่เผชิญอะไรหลายๆ อย่างมาด้วยกัน ความหลากหลายเหล่านี้ถือเป็นจุดขายที่สำคัญของอาเชียนเพราะจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

ส่วนที่ 3 คู่ค้าอาเชียน อาเชียนเป็นองค์กรที่มีศักยภาพและเปิดกว้าง มีการลงนามความเข้าใจแบบทวิภาคีกับคู่เจรจา ซึ่งขณะนี้มียู 9 ประเทศ 2 องค์กร ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย สหรัฐอเมริกา รัสเซีย แคนาดา สหภาพยุโรป และยูเอ็น โดยเน้นรายละเอียดคู่ค้าจากประเทศญี่ปุ่น จีน และออสเตรเลีย เนื่องจากญี่ปุ่นนำเงินเข้ามาลงทุนในอาเชียนมากที่สุด จีนมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และออสเตรเลียให้เงินช่วยสนับสนุนงานของสำนักเลขาธิการ อีกทั้งส่งคนเข้ามาช่วยปรับปรุงพัฒนา ทำและวิเคราะห์โครงการต่างๆ ของอาเชียน ทำให้อาเชียนมีมาตรฐานในการผลิตมากขึ้น

ส่วนที่ 4 การเมืองและความมั่นคงของอาเชียน ในประเด็นนี้จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการรักษาความมั่นคงในภูมิภาคร่วมกัน ทำอย่างไรไม่ให้เกิดความขัดแย้ง ทำให้ทุกประเทศหันมา

เคารพการใช้กฎหมาย กฎหมาย การทูต การเจรจาในการแก้ปัญหาแทนที่จะใช้กำลัง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ประเด็นความมั่นคงก็ยังเป็นประเด็นที่อ่อนไหวในอาเซียน เพราะทุกประเทศต่างมีปัญหาภายใน ไม่ว่า จะเป็นปัญหาชายแดนใต้ ปัญหาทะเลจีนใต้ เป็นต้น ภาพรวมของประเด็นที่ 4 สามารถนำมาสรุปผ่าน เรื่องเล่าเรื่อง “กองทัพของพระเจ้าอะเล็กซานเดอร์มหาราช” เพื่อให้ผู้อ่านได้ข้อคิดว่า การทำอะไร ด้วยความสุดโต่งย่อมเกิดปัญหา แต่การทำด้วยความเป็นกลางย่อมทำให้ได้มาซึ่งประโยชน์สูงสุด

ส่วนที่ 5 เศรษฐกิจอาเซียน ในส่วนนี้ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับ เศรษฐกิจอาเซียนในเชิงลึก สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องว่าอาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิต เดียว โดยเน้นให้ทราบว่า เมื่อมีการเปิดเสรีการค้าอาเซียน ไทยจะมีความได้เปรียบสินค้าบางประการ เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการปรับตัวในสินค้าบางประเภทด้วย ซึ่งผู้ประกอบการต้องปรับตัวตาม ให้ทัน นอกจากนี้ ยังให้ความรู้เกี่ยวกับการลงทุนของต่างชาติใน AEC วิเคราะห์ความพร้อมของ รัฐบาลไทยและภาคเอกชนในการเข้าสู่ AEC และชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคของการเปิดการค้าเสรี ในรูปแบบต่างๆ

ส่วนที่ 6 สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในส่วนนี้ได้กล่าวถึงภาพรวมของประโยชน์ที่เกิดจากการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ซึ่งจะทำให้ประชากรในกลุ่มประเทศเพิ่มความหมายให้กับชีวิตของตนเอง นั่นคือ อาเซียนได้ส่งเสริมให้คนสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของคนอื่น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ศิลปะ วิทยาการกันมากขึ้น แลกเปลี่ยนการแสดงศิลปวัฒนธรรมระหว่างกัน เป็นการเปิดโอกาสให้คนอาเซียน ได้ชื่นชมในสิ่งที่แตกต่างหลากหลาย ได้เห็นข้อดีหรือจุดเด่นของแต่ละวัฒนธรรม แต่ละชุมชน แต่ละกลุ่ม เพื่อให้มีตัวเลือกในชีวิตมากขึ้น ข้อความที่มีความน่าสนใจในหัวข้อนี้คือ การอ้างคำพูดของ พระเยซูคริสต์ว่า “We don’t live by bread alone.” แปลว่า “คนเราไม่ได้อยู่ด้วยขนมปังเท่านั้น” ซึ่งเป็นการพูดในเชิงสัญลักษณ์ ความหมายจริง ๆ คือ คนเราไม่ได้อยู่ด้วยวัตถุ แต่อยู่ได้ด้วยสิ่งดีงาม ที่ตนแสวงหา ซึ่งก็มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้วัฒนธรรมของคนอาเซียน

ประเด็นสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนยังเสริมสร้างให้สังคมมีความห่วงใย เกิดการแบ่งปัน และสร้างโอกาส เกิดจิตสำนึกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนยังสามารถช่วยเปลี่ยนระบบการศึกษาจากแบบท่องจำไปสู่ระบบการคิดวิเคราะห์แบบบูรณาการ เป็นการยกระดับคนในอาเซียนให้มีศักยภาพทางความคิดที่ทัดเทียมชาติฝั่งยุโรป ระบบการศึกษา ที่เปลี่ยนไปจึงช่วยยกระดับของคนในอาเซียน อาเซียนจึงทำให้คนเกิดความเท่าเทียมกัน

ส่วนที่ 7 คนที่อาเซียนต้องการ เนื้อหาส่วนนี้จะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะของ คนที่อาเซียนต้องการ นั่นคือต้องมีความเป็นเลิศ เป็นมืออาชีพ และต้องปรับตัวได้ตลอดชีวิต ความเป็นเลิศที่เน้นมากคือ ความเป็นเลิศด้านคุณภาพในสินค้าและการผลิตสินค้า ความเป็นมืออาชีพ ในด้านการบริการ ความมีระเบียบวินัย และความมีน้ำใจ และการปรับตัวได้ตลอดชีวิต คือความสามารถ ในการทำงานได้หลายทักษะ หลากหลายอาชีพ ไม่ใช่เน้นในสิ่งเดียวตลอดชีวิต

ส่วนที่ 8 จิตวิญญาณของอาเซียน เป็นส่วนสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ เป็นการกล่าวถึงท้าย ด้วยเรื่องของจิตวิญญาณของอาเซียนที่สามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายได้อย่างน่าสนใจ เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันและสามารถเข้าถึงสังคมอาเซียนได้อย่างเป็นอริยะ

เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาทั้งหมด ผู้อ่านคงเริ่มมองเห็นและเข้าใจความเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างค่อนข้างชัดเจนและลึกซึ้งมากขึ้น ดังคำกล่าวของ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ที่ปรากฏในหน้าคำแนะนำของหนังสือว่า “คนที่กำลังเป็นห่วงปัญหาการเมืองและเศรษฐกิจในประเทศ ผมเชื่อว่าหนังสือเล่มนี้จะทำให้ท่านมองเห็นมุมมองใหม่ๆ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านจะต้อนรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างมีสติ” หนังสือ “อาเซียน รู้ไว้ ได้เปรียบแน่” เล่มนี้ จึงนับว่าเป็นหนังสือที่ครบครันและคุ้มค่าต่อการอ่านสำหรับคนไทยในเวลานี้